

POLITIKA PROŠIRENJA EU. ODNOSI IZMEĐU EU I SRBIJE

Juan Diego Ramírez-Cárdenas Díaz, viši predavač, EIPA Luksemburg

UVOD U PROCES PROŠIRENJA EVROPSKE UNIJE

POJAM I MOTIVACIJA ZA PROCES PROŠIRENJA EU

- **Proces proširenja EU naziva se takođe i proces pristupanja EU**
- **Proširenje EU je proces uvećanja EU kroz pristupanje novih zemalja-članica**
- **Proširenje EU se često smatra istorijskom misijom koja ima za cilj mirno ujedinjenje Evrope posle generacija opterećenih podelama i sukobima**

KORISTI / MOTIVACIJA ZA PROŠIRENJE EU

- **Koristi su višestruke: političke, ekonomske i kulturne**
 - *Produženje mira, stabilnosti i prosperiteta u Evropi*
 - *Konsolidacija političke tranzicije na demokratiju*
 - *Privredni napredak: kroz proširenje „evropskog unutrašnjeg tržišta“, za šta se očekuje da će podstaći privredni rast i otvoriti nova radna mesta*
 - *Poboljšanje kvaliteta života građana*
 - *Jačanje pozicije EU u svetskim okvirima*
- **Za svaki talas proširenja postojali su drugačiji motivi**

Evropska unija: 500 miliona ljudi – 28 zemalja

 Member states of the European Union
 Candidate and potential candidate countries

Proširenje od šest na 28 zemalja

1952

1973

1981

1986

1990

1995

2004

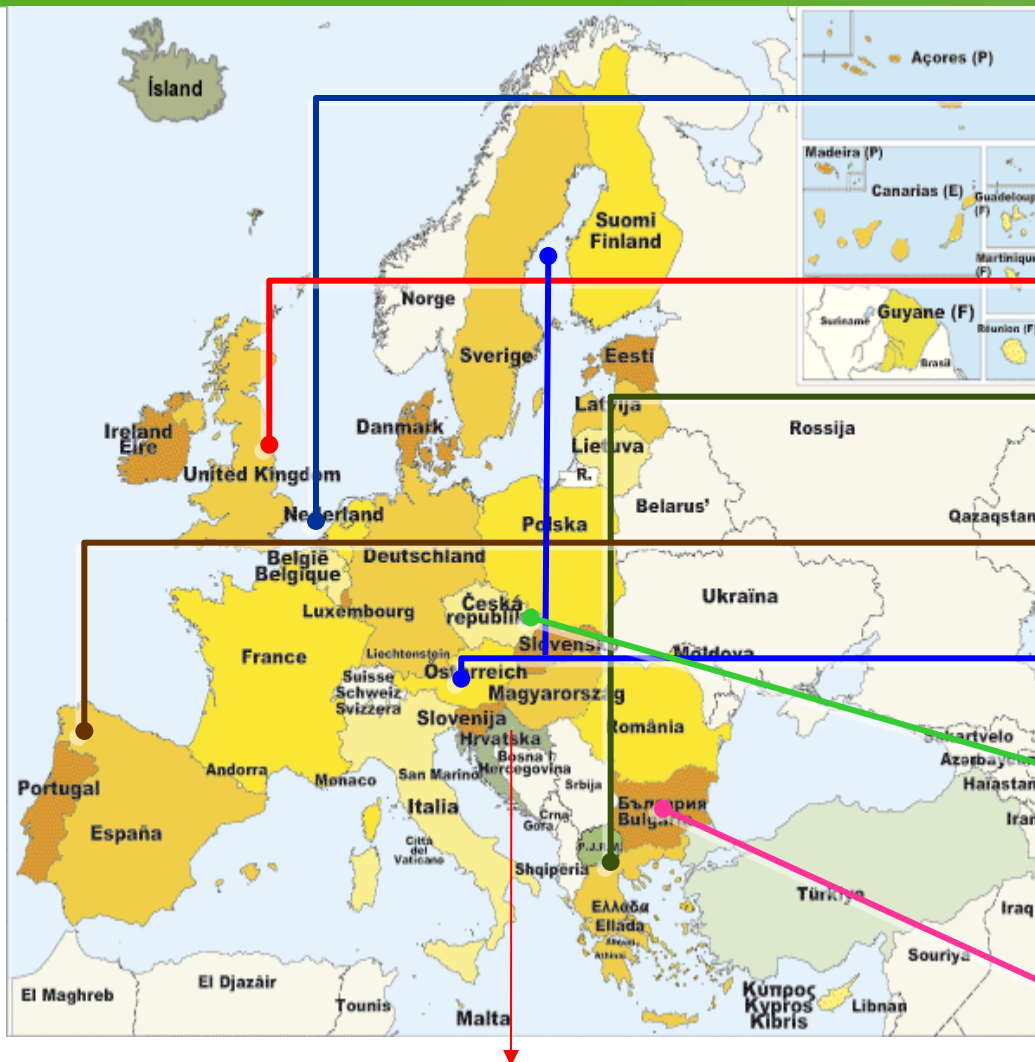
2007

2013

TALASI PROŠIRENJA

1951. Evropska zajednica za uglj i čelik:

Francuska, Italija, Nemačka, Belgija, Holandija, Luksemburg

1973:

Danska, Irska i Velika Britanija

1981:

Grčka

1986:

Španija i Portugalija

1995:

Austrija, Finska i Švedska

2004:

Kipar, Republika Češka, Estonija, Mađarska, Letonija, Litvanija, Malta, Poljska, Slovačka i Slovenija

2007:

Rumunija i Bugarska

2013: Hrvatska

BUDUĆA PROŠIRENJA

Zemlje kandidati

BJR Makedonija, Turska, Srbija, Crna Gora i Albanija

Potencijalne zemlje kandidati

Bosna i Hercegovina, i Kosovo (u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN)

METODOLOGIJA PROCESA PROŠIRENJA EU

USLOVI ZA ČLANSTVO

■ Član 49. Ugovora o EU

Član 49. (ex član 49. Ugovora o EU)

Svaka evropska država koja poštuje vrednosti navedene u članu 2. i koja je posvećena njihovom promovisanju može da podnese zahtev da postane član Unije. Evropski parlament i nacionalni parlamenti biće obavješteni o takvom zahtevu. Država koja podnosi zahtev uputiće svoj zahtev Savetu, koji će doneti odluku jednoglasno nakon konsultacija sa Komisijom i po dobijanju saglasnosti Evropskog parlamenta, koji donosi odluku većinom glasova svojih članova. Ispunjenost uslova koje je doneo Evropski savet biće uzeti u obzir.

Uslovi za pristupanje, kao i korekcije Ugovora na kojima je zasnovana Unija, koje takvo pristupanje podrazumeva, biće predmet sporazuma između zemalja-članica i države koja podnosi zahtev. Taj sporazum biće podnet na ratifikaciju od strane svih država-ugovornica u skladu sa uslovima iz ustava tih država.

USLOVI ZA ČLANSTVO

■ Član 2. Ugovora o EU

Član 2.

Unija se zasniva na vrednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokratije, jednakosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina. To su zajedničke vrednosti zemalja-članica u društvu u kojem vladaju pluralizam, zabrana diskriminacije, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost između žena i muškaraca.

USLOVI ZA ČLANSTVO

- **Kriterijumi Evropskog saveta iz Kopenhagena, iz 1993. godine**
 - **Politički kriterijumi**
 - *Za članstvo je neophodno da je zemlja-kandidat postigla stabilnost institucija koje garantuju demokratiju, vladavinu prava, ljudska prava, kao i poštovanje i zaštitu manjina*
 - **Ekonomski kriterijumi**
 - *Za članstvo je neophodno da postoje funkcionalna tržišna privreda, kao i kapacitet kandidata da se nosi sa pritiscima konkurencije i tržišnim silama unutar Unije*
 - **Usvajanje pravnih tekovina**
 - *Pretpostavka za članstvo je sposobnost kandidata da preuzme obaveze koje proizilaze iz članstva, uključujući poštovanje ciljeva političke, ekonomske i monetarne unije*

USLOVI ZA ČLANSTVO

- **Madridski kriterijumi Evropskog saveta iz 1995.**
 - Zemlja-kandidat mora ne samo da usvoji pravila i postupke EU, već i **da počne sa njihovom primenom**
 - Prema tome, za pristupanje se zahteva od zemlje-kandidata da stvori uslove za integraciju pravila EU **kroz prilagođavanje struktura upravljanja**
 - Zakonodavstvo EU mora da bude **transponovano u nacionalno zakonodavstvo**
 - To novo nacionalno zakonodavstvo mora se **efektivno primenjivati i sprovoditi kroz odgovarajuće administrativne i sudske strukture**

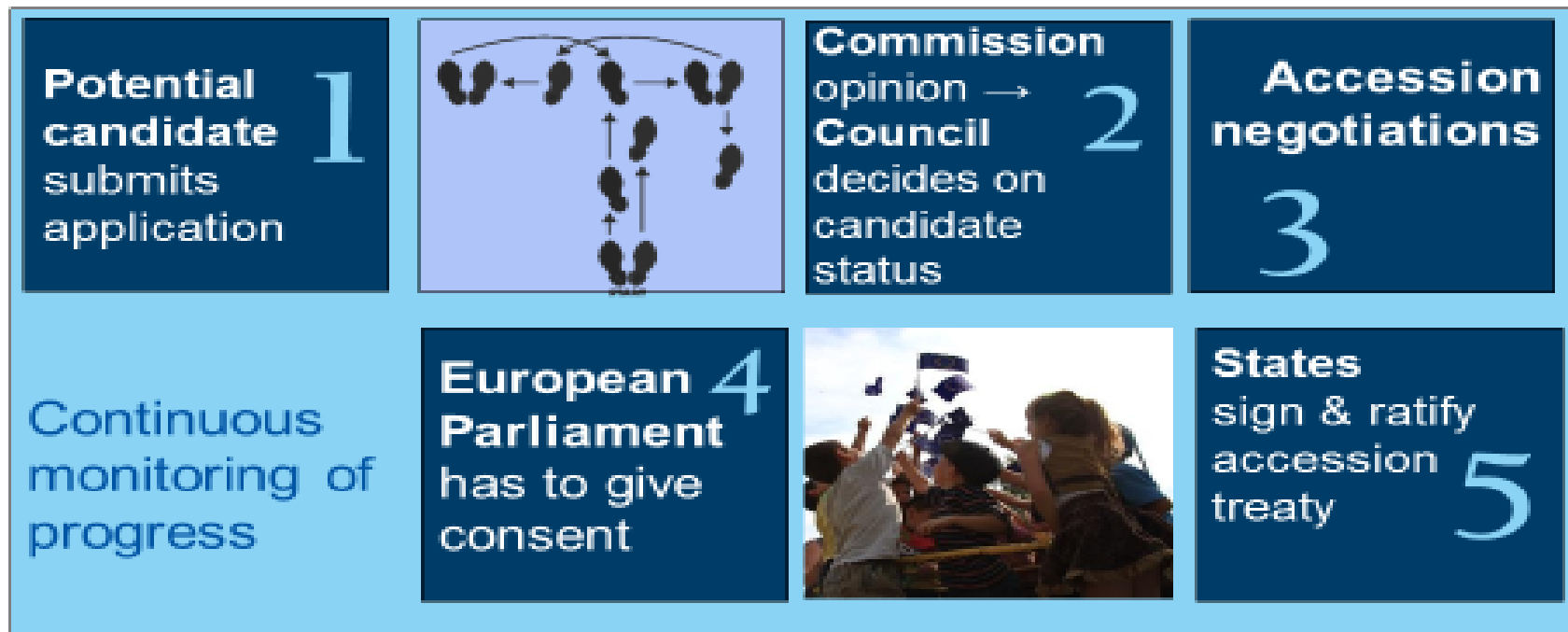
USLOVI ZA ČLANSTVO

- **Unutrašnji uslov EU: sposobnost EU da apsorbuje nove članove**
- **Posebni dodatni uslovi za pojedine zemlje koje žele da uđu u EU:**
 - Kada se radi o **zemljama jugozapadnog Balkana**, dodatni uslovi su precizirani u okviru '**processa stabilizacije i pridruživanja**'
 - Stabilizacija svake zemlje posebno;
 - Brz prelazak na tržišnu privredu;
 - Regionalna saradnja;
 - Dobrosusedski odnosi;
 - Itd.

PUT DO ČLANSTVA

Steps from potential candidate to member

Engagement

INSTRUMENTI ZA PROŠIRENJE

- **Izveštavanje i praćenje**
- **Mreža sporazuma ('sporazumi o stabilizaciji i pridruživanju' za zemlje jugozapadnog Balkana)**
- **Ekonomski i politički dijalog**

POJEDINOSTI O PREGOVORIMA O PROSTUPANJU

SADRŽAJ PREGOVORA

- EU i zemlja-kandidat pregovaraju o **uslovima i vremenu** za usvajanje, primenu i izvršenje svih važećih pravila EU (takozvane ‘pravne tekovine EU’) od strane zemlje-kandidata
- Pravo i pravila EU organizovani su u **35 pregovaračkih poglavlja**

35 PREGOVARAČKIH POGLAVLJA

1. Sloboda kretanja roba
2. Sloboda kretanja radnika
3. Pravo poslovnog nastanjivanja i sloboda pružanja usluga
4. Sloboda kretanja kapitala
5. Javne nabavke
6. Pravo privrednih društava
7. Pravo intelektualne svojine
8. Konkurencija
9. Finansijske usluge
10. Informaciono društvo i mediji
11. Poljoprivreda
12. Bezbednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika
13. Ribarstvo
14. Transport
15. Energetika
16. Porezi
17. Ekonomska i monetarna politika
18. Statistika
19. Socijalna politika i zapošljavanje
20. Preduzetništvo i industrijska politika
21. Transevropske mreže
22. Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata
23. Pravosuđe i osnovna prava
24. Pitanja pravde, slobode i bezbednosti
25. Nauka i istraživanje
26. Obrazovanje i kultura
27. Životna sredina
28. Zaštita potrošača i zaštita zdravlja
29. Carinska unija
30. Ekonomski odnosi sa inostranstvom
31. Spoljna, bezbednosna i odbrambena politika
32. Finansijski nadzor
33. Finansijske i budžetske odredbe
34. Institucije
35. Ostala pitanja

POJEDINOSTI O PREGOVORIMA

- **Početak: Savet EU utvrđuje okvir/ mandat za pregovore** sa zemljom-kandidatom
- Pregovori se odvijaju na takozvanoj **međuvladinoj konferenciji**, koja okuplja ministre i ambasadore Vlada zemalja EU i zemlje-kandidata
- **Trajanje / dinamika pregovora** mogu biti različiti, u zavisnosti od **brzine reformi i usklađivanja** zemlje-kandidata sa pravom EU

POJEDINOSTI O PREGOVORIMA

- Pregovori su organizovani u **35 poglavlja koja obuhvataju specifična područja politike**
- Pregovori o svakom od poglavlja zasnovani su na sledećim elementima:
 - Skrining
 - Pregovaračke pozicije
 - Zatvaranje poglavlja

STANJE PREGOVORA IZMEĐU EU I SRBIJE PO POGLAVLJIMA (februar 2018.)

1. Sloboda kretanje roba
2. Sloboda kretanja radnika
3. Pravo poslovnog nastanjivanja i sloboda pružanja usluga
4. Sloboda kretanja kapitala
5. Javne nabavke
6. Pravo privrednih društava
7. Pravo Intelektualne svojine
8. Konkurencija
9. Finansijske usluge
10. Informaciono društvo i mediji
11. Poljoprivreda
12. Bezbednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika
13. Ribarstvo
14. Transport
15. Energetika
16. Porezi
17. Ekonomska i monetarna politika
18. Statistika
19. Socijalna politika i zapošljavanje
20. Preduzetništvo i industrijska politika
21. Transevropske mreže
22. Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata
23. Pravosuđe i osnovna prava
24. Pitanja pravde, slobode i bezbednosti
25. **NAUKA I ISTRAŽIVANJE**
26. **OBRAZOVANJE I KULTURA**
27. Životna sredina
28. Zaštita potrošača i zaštita zdravlja
29. Carinska unija
30. Ekonomski odnosi sa inostranstvom
31. Spoljna, bezbednosna i odbrambena politika
32. Finansijski nadzor
33. Finansijske i budžetske odredbe
34. Institucije
35. Ostala pitanja

ODNOSI IZMEĐU EU I SRBIJE

ODNOSI IZMEĐU EU I SRBIJE

- **01-06-2000:** Evropski savet održan u Feiri konstatuje da su sve zemlje PSP “potencijalni kandidati” za članstvo u EU
- **01-06-2003:** Na samitu Evropskog saveta u Solunu, proces stabilizacije i pridruživanja (PSP) je potvrđen kao politika EU za zapadni Balkan
- **01-10-2004:** Zaključcima Saveta otvoren je proces za zaključivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju
- **01-10-2005:** Početak pregovora o **Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju**
- **03-05-2006:** Pregovori o SSP otkazani zbog odsustva napretka u saradnji Srbije sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju
- **13-06-2007:** Nastavak pregovora o SSP sa Srbijom nakon što se zemlja opredelila za potpunu saradnju sa Međunarodnim krivičnim sudom za bivšu Jugoslaviju

ODNOSI IZMEĐU EU I SRBIJE

- **07-11-2007:** Parafiran SSP sa Srbijom
- **01-01-2008:** Stupanje na snagu **Sporazuma o viznim olakšicama i readmisiji**
- **18-02-2008:** Savet usvaja revidirano Evropsko partnerstvo za Srbiju
- **29-04-2008:** Potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i Prelaznog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima u Luksemburgu
- **19-12-2009:** **Bezvizni režim** za građane Srbije koji putuju u zemlje potpisnice Šengenskog sporazuma
- **22-12-2009:** **Srbija podnosi zahtev za članstvo u EU**
- **14-06-2010:** Članice EU odlučile da započnu proces ratifikacije SSP
- **31-01-2011:** Srbija dostavlja odgovore na upitnik Komisije
- **14-10-2011:** Evropska komisija donosi svoje Mišljenje o zahtevu Srbije za članstvo u EU kojim joj se dodeljuje status kandidata, u zavisnosti od jednog ključnog prioriteta.

ODNOSI IZMEĐU EU I SRBIJE

- **01-03-2012:** Evropski savet potvrđuje status Srbije kao zemlje kandidata za članstvo u EU
- **01-09-2013:** Stupanje na snagu **Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Srbije**
- **17-12-2013:** Savet usvaja pregovarački okvir sa Srbijom i odlučuje da se prva međuvladina konferencija sa Srbijom održi u januaru 2014. godine
- **21-01-2014:** Održana Prva međuvladina konferencija između EU i Srbije
- **14-12-2015:** Druga međuvladina konferencija o pristupanju Srbije Evropskoj uniji na kojoj su otvorena dva od 35 pregovaračkih poglavlja. Otvoreni su pregovori o **Poglavljju 32**, koje se bavi finansijskim nadzorom i o **Poglavljju 35** (ostala pitanja)
- **18-7-2016:** Treća međuvladina konferencija na kojoj su otvoreni pregovori o **poglavljima 23** (koje se bavi reformom pravosuđa i osnovnim pravima) i **24** (koje se bavi pitanjima pravde, slobode i bezbednosti)

ODNOSI IZMEĐU EU I SRBIJE

- **13-12-2016:** Četvrta međuvladina konferencija na kojoj su otvoreni pregovori o još dva poglavlja - 5 (koje se bavi javnim nabavkama) i 25 (koje se bavi naukom i istraživanjem i koje je odmah zatvoreno)
- **27-02-2017:** Srbija otvara dva poglavlja na Međuvladinoj konferenciji: Poglavlje 20 – Preduzetništvo i industrijska politika i Poglavlje 26 – Obrazovanje i kultura. Poglavlje 25 je uslovno zatvoreno istog dana.
- **20-06-2017:** Srbija otvara još dva poglavlja na Šestoj međuvladinoj konferenciji u Luksemburgu: Poglavlje 7 – Intelektualna svojina i Poglavlje 29 – Carinska unija.
- **11-12-2017:** Još dva poglavlja otvorena na Međuvladinoj konferenciji u Briselu: Poglavlje 6 – Pravo privrednih društava i Poglavlje 30 – Ekonomski odnosi sa inostranstvom.
- **6-2-2018:** Evropska komisija usvaja strategiju za ‘Verodostojnu perspektivu proširenja i pojačano angažovanje EU na zapadnom Balkanu’

Da li imate pitanja?

Biće nam drago da pomognemo.

Juan Diego Ramírez-Cárdenas Díaz
d.ramirez_cardenas@eipa.eu